

Kdo slyší vás, slyší mne, a kdo odmítá vás, odmítá mne. (Lukášovo evangelium 10:16)

Charakter

Budu vám vyprávět příběh starého krále. Je to ale příběh dnešní, protože vypráví o lidském charakteru. Může se vám zdát, že právě teď to není třeba. Máme zvěstovat evangelium. Jistě! Podobně jako dávný král, ten měl prostě kralovat! Správně! Ale to kralování i naše zvěstování kazí neproměnný charakter. Od krále se odvrátil Pán Bůh, což znamenalo jeho konec. Ztratil důvěru proroka a vlastně i lidu. Křesťanství si také prochází obdobím krajní nedůvěryhodnosti. Nejenom církve, které se dají dlouho kritizovat, ale ani nová uskupení nepůsobí moc důvěryhodně. Nejsou k životu, vyžívají se v tajných setkáních a neužitečných teoriích. Tím spíše ztrácí důvěryhodnost lidé, kteří mají stát druhým v čele a prosazovat pokoj a dobro. Neničí jen svou pověst, ale i samotný úřad, který je jim propůjčen. Chybí zralé charaktery. Apoštol napsal v jednom dopise vážné varování pro Boží národ. V jistém slova smyslu patří jeho slova nám všem: „**Za takovou dobu už byste měli být sami učiteli, a zatím opět potřebujete, aby vás někdo učil abecedě Boží řeči; potřebujete mléko, ne hutný pokrm.**“ (Dopis Židům 5:12) A tak si pokorně přeslabikujeme ten starý příběh prvního krále Izraelitů, který se jmenoval Saul.

Když byla Saulova korunovace v nejlepším: „Samuel řekl všemu lidu: „**Hleďte, koho vyvolil Hospodin, není mu rovného ve všem lidu!**“ A všecken lid spustil pokřik: „**Ať žije král!**“ Samuel potom promluvil k lidu o právu královském, zapsal je do knihy a uložil před Hospodinem. Nato propustil všecken lid, každého do jeho domu. Také Saul šel domů do Gibeje; a s ním šla družina bojovníků, jejichž srdcí se dotkl Bůh. Ničemové však říkali: „**Tenhleten že nás zachrání?**“ A pohrdali jím, ani dar mu nepřinesli. **On však jako by neslyšel.**“ (1. Samuelova 10:24-27)

Zvláštní charakter krále! Proč Saul mlčel? **První** odpověď je vysvětlení kritikou (to dovedeme skvěle - nejprve kritizovat). Saulovi to mlčení někteří vykladači vyčítají, protože měl hájit Boží svrchovanost. Nepoklonili se mu a nedali dary? Měl zakročit a nepoddajné potrestat. Je přece králem, který zastupuje Boha! Měl by mít charakter bojovníka! To vysvětlení a většina okamžitých kritik vypadá zajímavě, ale v souvislosti toho, co budeme z Božího slova číst, není dobré.

Druhé vysvětlení by mohlo být v tom, že si byl Saul vědom svých vin a slabostí a proto pomlčel. Kazatel(ka) ve výslechu orientálního despoty zaznamenala radu moudrého krále, který se vidí také v závorkách, v mezích: „**Nevšímej si všech řečí, které se vedou, abys neuslyšel, jak tě zlehčuje tvůj otrok. Sám v srdci víš, že i ty častokrát zlehčoval druhé.**“ (Kniha Kazatel 7:21n) a vykladači nám připomínají, že podle Septuaginty je text 22. verše je možné číst ještě jinak: „**Nevšímej si všech řečí, které se vedou. Protože ti on (tj. otrok) často činil zle a mnohokrát soužil tvé srdce; proto jsi jistě proklínal druhé.**“ Když se ptáme, proč Saul nezareagoval a mlčel na pomluvy některých lidí, tak odpověď může být také v tom, že si byl vědom svých chyb a slabostí.

To, co popisuje řecký překlad hebrejského textu - Septuaginta, to přece známe! Je to sdílená hrubost. Když někde se někdo vyjadřuje hrubě, shazuje a proklíná, hned to s lehkostí dělají všichni - naše děti první. Na vojně jsme byli v uzavřeném prostředí a neměli jsme přemýšlet, ale poslouchat rozkazy. Ve fabrice jsme měli mluvit jako rozhodní proletáři a sát za našim vedením. Na dvoře technických služeb jsem se měl chovat jako popeláři. Bez citu vyklopit vše kolem.

Ano, na cestě životem je mnohokrát člověk zklamán. Druhými i sebou samým. To ale nemá vést k hořkosti. Nýbrž k určité vyrovnanosti a stabilitě. Podobně jako David, který si byl vědom svých vin a odcházel v pokání z Jeruzaléma bos. Kdo jej vyháněl? Jeho vlastní syn! Provázel jej člověk, který po něm házel prach a kamení. Jmenoval se Šimeí. (2. kniha Samuelova 16,5-14) Davidovi bohatýři s tím člověkem chtěli udělat krátký proces, ale David jim to nedovolil. Věděl proč. Proto odpověděl své ochrance: „**On zlořečí, protože mu Hospodin řekl: ‚Zlořeč Davidovi!‘ Kdo se potom smí ptát: ‚Proč to děláš?‘**“ (16:10) a zakázal svým bohatýřům, aby Šimeího trestali.

Třetí vysvětlení se mi líbí nejvíce: Saul měl vzácnou schopnost neposlouchat hlouposti. Jako dobrý stratég se věnoval podstatným věcem! Díval se k jádru. Proto dokázal pomlčet, když jej někdo znevažoval. Ptal se po podstatných věcech, takže nebyl citlivý sám na sebe, ale na bolest druhých. Tak se pozná zralý charakter krále, bratra, sestry, prezidenta. Kohokoliv. O nějaký čas později se stalo toto: „**Saul šel právě za dobyt看em z pole. Tázał se: ‚Co je lidu, že pláče?‘ A oni**

mu sdělili slova jábešských mužů. Jakmile Saul ta slova uslyšel, zmocnil se ho duch Boží. Vzplanul nesmírným hněvem. Vzal spřežení dobytka, rozsekal je na kusy a rozeslal po poslech do celého izraelského území se vzkazem: „Tohle se stane s dobyt看 každému, kdo nevytáhne za Saulem a Samuelem.“ Na lid padl strach před Hospodinem, i vytáhli jako jeden muž.“ (1. Samuelova 11:5-7) To může být odpověď na ten první důvod. Jsou věci, které se poslouchat nemají a jsou věci, na které je třeba slyšet.

Když Saul zaslechl, že je v Galádském Jábeši nouze, zachoval se jako charismatický vůdce a vysvobodil své lidi taktickým bojem. Byl citlivý na potřeby druhých! A ta citlivost se přetavila do hněvu inspirovaného Duchem Božím. Proto dovedl řídit své reakce. Umí něco slyšet a něco jiného zase neslyšet.

Saul byl předobrazem našeho Pána. Vždyť podobně jako Kristus: „Na žaloby velekněží a starších nic neodpovídal.“ (Matoušovo evangelium 27:12) Nebo před Herodem, který mu: „Kladl mnoho otázek, ale on mu na nic neodpovídal.“ (Lukášovo evangelium 23:29) - později podobně před Pilátem - a nakonec Pán Ježíš na kříži komentoval jednání popravní čety: „Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí.“ (Lukášovo evangelium 23:34)¹ Slyšíte v tom cit pro člověka pohansky zmateného?

Zpátky k Saulovi a jeho charakteru: Po bitvě, kterou Saul s rychle svolanou armádou vyhrál, přišla chvíle účtování. Ti, kteří mu po prohlášení králem na začátku nevzdali čest, málem přišli o život. Rozjásaný dav by je nejraději lynčoval: „Tu lid řekl Samuelovi: „Kdo říkal: „To Saul má nad námi kralovat?“ Vydejte ty muže, ať je usmrtíme!“ Saul se zachoval podobně šlechtetně, jako náš Pán. Nepotřeboval krev: „Ale Saul řekl: „Dnešního dne nebude nikdo usmrcen, neboť dnes Hospodin připravil Izraeli vysvobození.“ (1. Samuelova 11:12n) Tohle je charakter krále. To je člověku jako když potká nějakého prezidenta sousední země a on je lepší, než ten náš prezident... Saul byl svědectvím o milosrdném Bohu. A nepovažoval se za Boha. Nebál se o sebe a svou pověst.

Proč se tím zabýváme? Protože potřebujeme povzbuzení, že s naším charakterem se dá něco dělat. Bráníme se: „Zvykněte si, bratře, s tím se nedá nic dělat! Takovej von už je, lepší nebude!“ To je jako krevní skupina...² Se svými sklony, tendencemi si nemohu pomoci. „Takovej už jsem...“ Tak si to vysvětluje kde kdo.

Já si ale myslím, že si svůj charakter musíme cvičit. Máme si stavět si před oči vyšší cíle a příklady. Proto čtu ten příběh! Určitě! S naším charakterem se dá dělat moc věcí. Můžeme se pokusit o vyšší cestu, jak tomu říká apoštol (1. Korintským 12:31) „Usilujte o vyšší dary! A ukážu vám ještě mnohem vzácnější cestu...“ To buduje charakter můj, tvůj i tohoto světa...

Ale taky si to vše říkáme proto, že se náš charakter může zkazit, propadnout, zvlčit. Když nás Hospodin vydá na pospas našim nápadům a sklonům. Za chvíli se tak budeme modlit spolu s naším Pánem ve známé modlitbě, která před několika dny vzrušovala chvíli novináře. Překladatel Saša Flek, kterého jsme tu nedávno měli, připomíná že modlitba Páně vykazuje místy až doslovnou shodu se starodávnými židovskými modlitbami, které se nám dochovaly v písemné formě. I v nich se objevuje prosba o ochranu před pokušením. Používá se zde aramejské „neued“ nebo „nenech vejít“ Právě v tomto smyslu se starověcí Židé modlili: „Nenech mě upadnout do moci hříchu, nepravosti, pokušení a čehokoli hanebného“³ Prosme svého Pána, aby nás mocí Ducha svatého držel v tom svém charakteru.

Také to říkám proto, že i samotnému Saulovi se charakter propadl. Skoro zrcadlově se změnil a dozrál k soběstřednosti. Tak třeba ze strachu o svou osobu obětoval pošetilou oběť (1. Samuelova 13:11), lekal se lidí a ze strachu se stal se agresivním (15:24 a 27). Už nedovede naslouchat s nadhledem, zcela se utopí v sebezpečí: „A křepčící ženy prozpěvovaly: „Saul pobil své tisíce, ale David své desetitisíce.“ Saul se velice rozzlobil; taková slova se mu nelíbila. Řekl: „Davidovi příkli

¹ Viz proroctví Izajášovo 53:4-9

² A1+ to jsou sběrači. 0 jsou lovci, těm se lépe tráví maso. Takové „osudové mluvení“...

³ Saša Flek cituje: Joachim Jeremias: The Lord's Prayer, Fortress, 1969; viz též Kenneth E. Bailey: Jesus Through Middle Eastern Eyes: Cultural Studies in the Gospels, InterVarsity, 2008

desetitisíce, a mně jen tisíce. Už mu chybí jen to království.“ Od onoho dne hleděl Saul na Davida stále s nedůvěrou. Druhého dne se Saula zmocnil zlý duch od Boha a on uvnitř paláce běsnil jako posedlý. David hrál na citeru jako každý den. Saul měl v ruce kopí. Náhle Saul kopím mrštil. Řekl si: „Přibodnu Davida ke stěně.“ Ale David před ním dvakrát uhnul. Tu se Saul začal Davida bát, neboť s ním byl Hospodin, kdežto od Saula odstoupil.“ (1. Samuelova 18:7-12) A Saul se nedovede radovat, že jeho následovníci jsou lepší, než on. Sbormistr vynikajícího sboru, generál, učitel, starosta či kazatel má mít radost z toho, když po něm přijde ten lepší. Umíme to tak nějak?

Charakter bezbožníků také tvrdne a mění se. Lidé říkají: „Nic nevidím, nic neslyším; přidali mi na důchodu, tak jsem rád!“ Pak se může stát, že bude člověk jako hluchá, a jedovatá zmije. Tak to popisuje žalmista: „V zemi jednáte, jak podlé srdce velí, razíte si cestu násilím svých rukou. Svévolníci, ti se odrodili hned v matčině lůně, z mateřského života se lháři dali bludnou cestou. Mají jedu jako hadi, jsou jak hluchá zmije, když si zacpe uši, aby neslyšela kouzelnický šepot zaklínače zkušeného v zaklínání.“ (Žalm 58:3-6)

Lidé ze strachu před zlým volí hluchotu.⁴ Nechtějí poskakovat a kroutit se před politickými a náboženskými zaříkávači. V tom jim rozumíme! A už ne v tom dalším. Nechtějí poskakovat jak si přejí zaklínači. A proto jsou hluchí a pořádně jedovatí; když už někde něco řeknou, jako by uštknuli. Ovšem, tím se nezachrání; neuchrání se zlého a dopadnou zle. Říkají: „Jsem spokojenej; no, jako toho premiéra nemusím a nic s ním nechci mít, ale zvolím ho zas. Krade se přece míň...“ Asi se mnou cítíte, jak se ta jedovatá zmije bojí přemýšlet a měnit. Ke své škodě!

Povzbuzení:

1. To nejlepší z křesťanství není ideální teologie, skvělý kostel a výborná parta lidí. Ale to nejlepší je dobrý a zralý charakter! Na něm musíme pracovat. To je cíl naší zbožnosti.
2. Na svém charakteru můžeme pracovat a svoje sklony a tendence můžeme držet v mezích. Budeme se učit, hledat cesty - vyšší cesty... Nebudeme odmítat námahu!
3. Nemůžeme to zvládnout sami. Svůj charakter nemáme ve svých rukou. Jako Saule držel Hospodin a později vydal Hospodin, tak i nás. Nepomůžeme si sami svou silou, ale mocí Ducha svatého, o níž se modlíme například spolu s Pánem...

Otče náš...

⁴ Viz slova z Ježíšova příběhu o Boháči a Lazarovi: „Ale Abraham mu odpověděl: ‚Mají Mojžíše a Proroky, ať je poslouchají!‘ On řekl: ‚Ne tak, otče Abrahame, ale přijde-li k nim někdo z mrtvých, budou činit pokání.‘ Řekl mu: ‚Neposlouchají-li Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.‘“ (Lukášovo evangelium 16:29-31)